

חולין פז

עניין: חיוב עשרה זהובים לחוטף מצוה

אור זרוע הלכות כיסוי הדם

(שעש) **מתני'** שחט ולא כיסה וראוהו אחר חייב לכסות : ת"ר ושפך וכסה מי ששפך יכסה : מעשה באחד ששחט ובא חבירו וכסה וחייבו רבן גמליאל ליתן עשרה זהובים * פ' מורי הרב רבינו יהודה חסיד זצוק"ל שהברכה שוה עשרה זהובים שנא' ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיו עשרה זהב משקלם ותימה דמה לשון דוא זה ה"ל למכתב וישם הגזם על אפה כדלקמן ואשים הגזם על אפה והצמידים על ידיו * אלא לומר לך שלא לשם מתנה נתבין-אלא אמר העובר בלבו זאת גרמה שחט עתיד לברך את השם ברכתי ויאמר ברוך ה' אלהי ארזני אברהם הילכך יש לי ליתן לה עשרה זהובים שכך קבלתי מארזני אברהם שהברכה שוה עשרה זהובים * ותרע דלקמן בתי' ואשם הגזם על אפה חסר * להודיעך שאותה השימה לא היתה לשם מתנה אלא לפרעון הברכה * ר"א ואשם חסר * שלא יתכן שאדם ישם בידו שום הפץ על פני אשה ועוד ואשם חסר * ויהי' אשם להודיעך הגזע בפני אשה באשם * ועוד מביא שהברכה שוה * וזהב מהבגד שחט השור מכה איש וזבח השם * עורף בלב מעלה מנחה דם חזיר מזביר לבונה מברך און * פ' במקום שחטת השור מכה איש וכן בולם עד במקום אזכרת לבונה מברך און הא אס לא בריך (מברך) און שפיר עביר * אלמא שהברכה שקלה כחזרת קטורת ובתי' בפ' נשא כף אדות עשרה זהב מלאה קטורת למה עשרה אלא ביון שהקטורת חשובה וברכה שוה עשרה זהב גם כפ' שהוא צריך קטורת צריך שיהא בו עשרה זהב כך קבלתי מפיו של הקדוש * והא דחייבו ר"ג עשרה זהובים ולא שיתן לו תרנגולת אחרת לשחוט ולכסות את דמה מפני שאין תשלומין לחסרון המצוה ברא"ה מעוות לא יוכל לתקון והסרון לא יוכל להמנות זה שחביריו נמנו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם ואם איתא ימנה עם חבורה אחרת לצורך מצוה אחרת אלא ש"מ שכל מצוה שחסר מה שיעשה עתה מצוה אחרת אינה עולה לו בעבור מצוה ראשונה * וכן הדין נותן שאפי' עשה ראשונה חייב בשניה * וגבי שומר אבירה* אתמר רבה

תורת חיים ב"ק דף צא :

עשרה זהובים עד כאן ונראה דלכך נקט רבן גמליאל עשרה זהובים ולא קאמר עשרה דינרין או סלעין משום דנקט לשון המקרא דכתיב עשרה זהב משקלם. וכיון שהברכה שוה עשרה זהובים נראה דהה"ד כי טוב יום בחצרך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי וגומר בתי כנסיות נקראות חצרות קדש ולפי שהאדם מחוייב לברך בכל יום מאה ברכות בב"ה ושכרן עולה אלף זהובית ליום אחד ואלו היו נותנין לאדם הברירה בין אלף זהובים מזומנים בעולם הזה לבין שכר מאה ברכות לעולם הבא פשיטא שהיה בוחר לקחת אלף זהובים ואמר המשורר שהוא אינו כן כי טוב בעיניו שכר מאה ברכות שמברכין ביום אחד בב"ה מאלף זהובים וז"ש כי טוב יום בחצרך מאלף.

חידושי מהר"ל מפראג על הטור יו"ד סי' כח
עשרה זהובים שכר ברכה. דילפינן מכאן אחד עשרה זהב כ"ף הוא מאה בגימטריא ומאה ברכות שחייב אדם בכל יום אחת מהן יו"ד זהובים.

חתם סופר

וחייבו ר"ג עשרה זהובים. לכאורה נראה לא שכר קטור הנטלה או הצרכה חיללה מי יוכל לשער אורח חיים פן תפלק וכל חפלים לא יסור זה וכו' מהלך לשלם לו הפקדו הלך חסד לעשות מטה ומאס ולא עשאו מעלה עליו הכחוש כלנו עשאו כמלא זה שחטף מנוס מטהו לאו מדי חסד אך הפרש יש בין העושה מטה ומקבל שכר או מאס ולא עשאו ומקבל שכר כי זה העושה עושה כי צמחמה וצמח לצד וסכר על זה חסד שחטף מלמעלה על שלא זכה לעמוד הי ומקבל שכר שמים על לצד כמלא חסד"י שלענין שכר שמים אין הפרש מ"מ דלעיל צנופה איכא הפרש והענין ר"ג עשרה זהובים לפי קיער לעיל דגוסא :

שו"ת ארץ צבי סי' סה

והנה בנזק ענין הסך עשרה זהובים שחמרו חז"ל לכחורה אינו מובן דשכר מלוא אשר כל חפלים לא יסור זה ויפה שעה ח' של קורת רוח בעה"ב מכל חיי פוה"ז לא יחי' תמורתו רק שיעור עשרה זהובים. **ועתה** כוונת לגיד, והנה נראה דכל דינים שנין אדם לחברו ודיני תשלומי נזק הכל שייך רק על נזק בעה"ז ולא על נזק בעה"ב שאיז נוגע רק לגשמה והחורה לא נמנה לגשמה לבד רק לגוף ונשמה יחדיו [וכע"ז הק'] בעקידה הובא בגל"ה של שבוטת הר סיני שהיו שם כל הנשמות הפעילות להוליד דהא החורה לא נמנה לגשמה לבד רק לגשמה בלירוף גוף ואיך שייך שבוטת בנשמה לבד] וכו' דבנזקין רפאו כתי' וממעטיק רעוה ולא של נכרי רעוה ולא של הקדש, ולא מליט לשון רעוה רק בלדס מלובס בנזק ונשמה ולא בנשמה לבד [ואף דמליט הקב"ה נקרא ריע ריעד וריע אביך אל תעוזה זה בדרכ השאלה כמו דמליט לשון אשה ואמרתה ביריעות המשכן] וע"כ מה שמפסיד להבא שכר מלך בעה"ב ע"ז ל"ש תשלומין כלל ועיקר התשלומין בעבור שנס בעה"ז נהנה בידעו שיהי' לו שכר בעה"ב אף שאין לאדם שום השגה בעה"ז בתענוג עה"ב על אחימתו מ"מ גם המעט דמעט שיועדן נהנה מזה והנאה זו הוא שחמרו חז"ל בעשרה זהובים ח"ס, וכו' מבוחר יותר סי' ה"ל דעל שמפסיד חברו ממלואו ואין הוא זוכה ל"ש תשלומין כלל דה גרמא בעלמא הוא דהרי תרשבי"ל והר"ן אומרים כן :